

Kuva: Fairtrade Sweden

EU:n metsäkatoasetus: Pk-yrityksiä koskevat helpotukset ja velvoitteet

FAIRTRADE

Euroopan unionin osarahoittama

Koskee mikro-, pien- ja keskisuuria (toimitusketjussa alempana sijaitsevia) toimijoita

Viimeisin päivitys: 2.11.2026

Vaikka EU:n metsäkatoasetuksella pyritään varmistamaan korkea ympäristönsuojelun taso, siinä tunnustetaan myös, että yritykset eroavat merkittävästi toisistaan kokojensa, valmiuksiensa, toimitusketjujen monimutkaisuuksiensa ja riskialtistuksiensa osalta. Tehokkaan, oikeasuhteisen ja käytännöllisen toimeenpanon mahdollistamiseksi asetuksessa ja sen täytäntöönpanokehyksessä säädetään useista helpotustoimenpiteistä. Yhdessä nämä viisi helpotusluokkaa pyrkivät luomaan tasapainoisen, käytännöllisen ja riskiperusteisen lähestymistavan EUDR-vaatimustenmukaisuuteen. Niiden tarkoituksena on tukea yrityksiä velvoitteidensa vastuullisessa täyttämisessä vaarantamatta asetuksen tavoitteita.

Viisi keskeistä yksinkertaistamistoimenpidettä ja velvoitetta

1 Yrityksen kokoon ja toimitusketju-rooliin liittyvät helpotukset

Pienemmillä ja keskisuurilla yrityksillä on usein vähemmän resursseja kuin suurilla toimijoilla. Yrityksen kokoon perustuvat helpotukset ottavat nämä erot huomioon mahdollistamalla:

- mukautetut täytäntöönpanon määräajat,
- yksinkertaistetut dokumentointi- tai
- raportointivaatimukset

mikro-, pien- ja keskisuurille yrityksille samalla, kun varmistetaan, että niiden toimitusketjut ovat metsäkatoa aiheuttamattomia.

2 Aikatauluun liittyvät helpotukset

Asetuksessa säädetään siirtymäajoista ja eriytetyistä täytäntöönpanon määräajoista tietyille toimijaryhmille. Aikatauluun liittyvät helpotukset tarjoavat:

- jäsennellyt määräaikojen pidennykset, ja
- velvoitteiden vaiheittaisen käyttöönoton

jotta yrityksillä olisi riittävästi aikaa asianmukaista huolellisuutta koskevien järjestelmien perustamiseen, toimitusketjujen kartoittamiseen sekä maantieteelliseen sijaintiin liittyvien ja jäljitettävyyttä tukevien työkalujen käyttöönottoon.

3 Maiden vertailuanalyysiin liittyvät helpotukset

Asetukseen sisältyy maiden vertailuanalyysijärjestelmä, jossa maat tai alueet luokitellaan matalan, tavanomaisen tai korkean riskin alueiksi metsäkadon näkökulmasta. Tehtäessä hankintoja matalan riskin maista vertailuanalyysiin liittyvät helpotukset mahdollistavat:

- yksinkertaistetut asianmukaista huolellisuutta koskevat vaatimukset.

Tämä lähestymistapa vähentää matalan riskin maista hankintoja tekeviin toimijoihin kohdistuvaa hallinnollista rasitusta.

4 Raaka-aineisiin liittyvät helpotukset

Kaikki EU:n metsäkatoasetukseen liittyvät materiaalit tai tuotteet eivät kuulu asetuksen soveltamisalaan. Tietyissä tapauksissa, kuten:

- kierrätettyjen materiaalien
- ennen määräpäivää tuotettujen tuotteiden, tai
- komponenttien, jotka eivät kuulu asetuksen soveltamisalaan

tapauksessa sovelletaan raaka-aineisiin liittyviä helpotuksia, ja tällaiset materiaalit katsotaan soveltamisalan ulkopuolelle kuuluviksi. Näin ollen niille ei vaadita asianmukaista huolellisuutta koskevia vakuutuksia tai riskinarviointeja.

5 Hallinnointiin liittyvät helpotukset

Toimijat voivat valtuuttaa valtuutetun edustajan toimittamaan niiden puolesta 4 artiklan 2 kohdan mukaisen asianmukaista huolellisuutta koskevan vakuutuksen.

1 Yrityksen kokoon ja toimitusketjurooliin liittyvät

Asetuksessa säädetään toimitusketjun eri vaiheisiin kohdistuvista eriytetyistä helpotustoimenpiteistä, joissa otetaan huomioon toimijoiden rooli ja riskiprofiili. Näihin kuuluvat helpotukset matalan riskin maihin sijoittautuneille ensisijaisille toimijoille, ensimmäisille toimitusketjussa alempana sijaitseville toimijoille sekä kauppaa käyville. Vaatimuksia sovelletaan oikeasuhteisesti pk-yrityksiin ja muihin kuin pk-yrityksiin.

(Mikro- ja pienyritykset) Matalan riskin maihin sijoittautuneet ensisijaiset toimijat (EUDR 4 a artikla) hyötyvät yksinkertaistetusta asianmukaisesta huolellisuudesta ja kevennetyistä hallinnollisista vaatimuksista, mikä heijastaa niiden matalampaa riskiprofiilia. Niiden tarvitsee toimittaa TRACES-järjestelmään vain kertaluonteinen yksinkertaistettu ilmoitus (sisältäen vuosittaiset määräarviot). Niillä on myös mahdollisuus toimittaa maantieteellisten sijaintitietojen sijasta postiosoite sekä eräkohtaisten tietojen sijasta arvioidut vuosittaiset määrät.

Ensimmäiset alempana toimitusketjussa sijaitsevat toimijat ja kauppaa käyvät (EUDR 5 artikla) voivat hyödyntää toimitusketjun aiemmissa vaiheissa jo kerättyjä asianmukaiseen huolellisuuteen liittyviä tietoja, mikä vähentää velvoitteiden päällekkäisyyttä. Niiden tarvitsee ainoastaan kerätä ja säilyttää viitenumerot sekä tiedot suorista kauppakumppaneistaan (toimitusketjun aiemmissa ja myöhemmissä vaiheissa).

Alempana toimitusketjussa sijaitseviin toimijoihin ja kauppaa käyviin (EUDR 5 artikla) sovelletaan kevennettyjä velvoitteita. Niiden ei tarvitse toimittaa DDS-vakuutusta eikä toteuttaa riskinarviointiprosesseja. Niiden ei tarvitse säilyttää viitenumeroita, mutta niiden on kerättävä ja säilytettävä tiedot toimittajista ja toimitusketjun alempana sijaitsevista kauppakumppaneistaan. Suurten kauppaa käyvien on lisäksi rekisteröidyttävä TRACES-järjestelmään.

Asetuksen soveltaminen tapahtuu vaiheittain yrityksen koon mukaan. Keskisuurten ja suurten yritysten on noudatettava asetusta 30. joulukuuta 2026 alkaen, kun taas mikro- ja pienikokoiset toimijat hyötyvät ylimääräisestä kuuden kuukauden siirtymäajasta 30. kesäkuuta 2027 saakka. Sovellettavien velvoitteiden ja määräaikojen määrittämiseksi yrityksen koko arvioidaan 31. joulukuuta 2024 vallinneen tilanteen perusteella EU:n määritelmän mukaisesti.

2 Aikatauluun liittyvät helpotukset

Ei EUDR-velvoitteita olemassa oleville tuotteille (määräpäiväsääntö)
Asetuksessa säädetään määräpäiväsäännöstä olemassa oleville tuotteille: kaikki liitteessä I luetellut tuotteet, jotka on tuotettu tai korjattu ennen 31. joulukuuta 2020 (2 artiklan 13 a kohta), jäävät asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Tällä säännöksellä varmistetaan, että tuotteisiin, jotka ovat jo olleet markkinoilla ennen asetuksen soveltamisen alkamista, ei sovelleta takautuvasti asianmukaista huolellisuutta koskevia velvoitteita. Tämä tarjoaa väliaikaista helpotusta ja oikeusvarmuutta olemassa oleville varastoille.

Tuonti ennen EUDR-velvoitteiden soveltamisen alkamista
Toimijoiden ja kauppaa käyvien on säilytettävä vakuuttavat ja todennettavissa olevat todisteet siitä, että asiaankuuluva raaka-aine on saatettu markkinoille ennen kuin asetusta alettiin soveltaa (30. joulukuuta 2026 / 30. kesäkuuta 2027). Toimijoiden, jotka tuovat tuotteita EU:n markkinoille ennen sovellettavia EUDR-määräaikoja, on säilytettävä selkeät, todennettavissa olevat ja vakuuttavat todisteet siitä, että asiaankuuluvat raaka-aineet tai tuotteet on saatettu markkinoille ennen asetuksen voimaantuloa (30. joulukuuta 2026 / 30. kesäkuuta 2027).

Kuva: Fairtrade Sweden

Helpotuksia koskevat asiaankuuluvat artiklat

- Yrityksen kokoon liittyvät helpotukset (5 artiklan 2–4 kohdat)
- Toimitusketjurooliin liittyvät helpotukset (5 artikla)
- Aikatauluun liittyvät helpotukset (37 ja 38 artikla)
- Raaka-aineisiin liittyvät helpotukset (liite I)
- Maiden vertailuanalyysiin liittyvät helpotukset (13 artikla)
- Hallinnointiin liittyvät helpotukset (6 artikla)

3 Maiden vertailuanalyysiin liittyvät helpotukset

Asetuksen 13 artiklan mukaan toimijat voivat hyötyä merkittävästä yksinkertaistamisesta saattaessaan asiaankuuluvia tuotteita EU:n markkinoille tai viedessään niitä EU:sta. Toimijoiden ei tarvitse toteuttaa 10 ja 11 artiklassa säädettyjä asianmukaista huolellisuutta koskevia velvoitteita, edellyttäen että kaikki seuraavat ehdot täyttyvät:

- Toimija on arvioinut toimitusketjun monimutkaisuuden sekä asetuksen kiertämisen riskin tai riskin sekoittumisesta tuotteisiin, joiden alkuperä on tuntematon tai jotka ovat peräisin korkean tai tavanomaisen riskin maista. Tämän arvioinnin perusteella toimija on vahvistanut, että kaikki asiaankuuluvat hyödykkeet ja tuotteet ovat yksinomaan peräisin maista tai alueilta, jotka on luokiteltu matalan riskin alueiksi 29 artiklan (maiden vertailuanalyysi) mukaisesti.
- Kokonaisuudessaan matalan riskin maista hankittujen tuotteiden osalta riskinarviointia ei vaadita eikä riskiä vähentäviä toimenpiteitä tarvitse toteuttaa. Yksinkertaistamista voidaan soveltaa vain, jos toimitusketjussa ei ole viitteitä asetuksen kiertämisestä tai sekoittumisriskeistä.

Virallinen luettelo EUDR-asetuksen mukaisesti matalan, tavanomaisen tai korkean riskin maiksi tai alueiksi luokitelluista maista ja alueista on saatavilla täällä.

4 Raaka-aineisiin liittyvät helpotukset

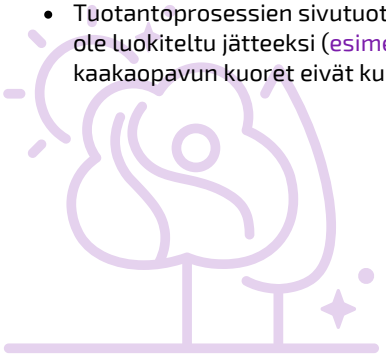
Asetuksessa säädetään erityisistä helpotuksista tietyille materiaaliluokille tunnustaen, että joidenkin materiaalien riski myötävaikuttaa metsäkatoon on vähäisempi. Seuraavissa osioissa kuvataan erityistapaukset ja edellytykset, joissa näitä materiaaleihin liittyviä helpotuksia sovelletaan:

Raaka-aineisiin liittyvien helpotusten keskeiset periaatteet

- Asianmukaista huolellisuutta vaaditaan ainoastaan asetuksen liitteessä I luetellulle ensisijaiselle raaka-aineelle (esimerkki: suklaan osalta asianmukaista huolellisuutta sovelletaan kaakaoon, mutta ei ainesosana käytettyyn palmuöljyyn).
- Tuotteet, jotka on valmistettu yksinomaan elinkaarensa loppuun saatetuista materiaaleista, on vapautettu EUDR-asetuksen soveltamisesta. Tähän sisältyvät tuotteet, jotka koostuvat 100-prosenttisesti kierrätetyistä asiaankuuluvista hyödykkeistä (esim. kierrätetty puu tai kierrätetty nahka).
- Sellaisten asiaankuuluvien tuotteiden vuokraus, joita ei tyypillisesti aseteta saataville markkinoilla, jää asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.
- Pakkausmateriaalit, kuormalavat ja käytetyt tavarat eivät kuulu asetuksen soveltamisalaan, jos niitä ei myydä sellaisenaan tuotteina tai käytetä uudelleen.
- Liitteessä I ex 49 -luokkaan luokitellut tuotteet on nimenomaisesti rajattu EUDR-asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Näitä ovat esimerkiksi painetut kirjat, sanomalehdet, kuvat ja muut painoteollisuuden tuotteet: kirjeet, postikortit ja vastaavat postilähetykset.
- bambusta, rottingista tai muista puuta vastaavista luonnonmateriaaleista valmistetut tuotteet
- Nahka
- Näytteet on rajattu soveltamisalan ulkopuolelle – pieniin tuotemääriin, jotka on tarkoitettu yksinomaan testaus-, esittely- tai arviointitarkoituksiin, ei sovelleta asetuksen mukaisia asianmukaista huolellisuutta koskevia velvoitteita.

Tärkeä rajoitus:

- Tuotantoprosessien sivutuotteet eivät kuulu vapautuksen piiriin, jos raaka-ainetta ei ole luokiteltu jätteeksi (esimerkki: kaakaon jalostuksessa sivutuotteena syntyvät kaakaopavun kuoret eivät kuulu vapautuksen piiriin).

Sertifiointeihin liittyvät rajalliset helpotukset

Sertifiointijärjestelmät voivat tarjota EU:n metsäkatoasetuksen (EUDR) mukaista tukevaa näyttöä, mutta ne tarjoavat vain rajallisia helpotuksia eivätkä korvaa pakollisia vaatimuksia. Luotettavat kolmannen osapuolen sertifioinnit voivat tukea yrityksen 10 artiklan mukaista riskinarviointia, laillisuusnäkökohtien arviointia sekä auttaa osoittamaan toimitusketjun vahvaa hallintaa. Näin ne voivat osaltaan tukea matalan riskiprofiilin perustelemista ja käytännössä yksinkertaistaa tiettyjä varmennusprosessin osa-alueita.

Sertifiointijärjestelmät eivät kuitenkaan korvaa tai vähennä asetuksessa säädettyjä keskeisiä asianmukaista huolellisuutta koskevia velvoitteita, eivätkä ne yksinään osoita vaatimustenmukaisuutta. Sertifioinneista riippumatta toimijat ovat edelleen täysimääräisesti vastuussa maantieteellisten sijaintitietojen keräämisestä, lainsäädännön noudattamisen varmentamisesta, riskinarviointien toteuttamisesta, riskien vähentämistoimenpiteiden toteuttamisesta tarpeen vaatiessa sekä asianmukaista huolellisuutta koskevan vakuutuksen toimittamisesta. Sertifiointi voi näin ollen vahvistaa ja tukea EUDR-vaatimustenmukaisuutta, mutta se ei tarjoa vapautusta asetuksen vaatimuksista.

Ei helpotuksia

Asetus ei myönnä vapautuksia hyödykkeen, alueen tai tuottajatyypin perusteella. Kaikki asiaankuuluvat tuotteet ja toimitusketjut kuuluvat edelleen asetuksen vaatimusten soveltamisalaan.

Asetuksessa ei myöskään säädetä taloudellisesta tuesta, maksualennuksista tai kustannusten jakamisesta. Tukea voi kuitenkin olla saatavilla ulkoisten ohjelmien tai aloitteiden kautta, kuten Reilun kaupan hankkeiden ja maantieteellisten sijaintitietojen keruuta tukevan HREDD-rahoituksen muodossa, sekä Reilun kaupan kriteeripalveluihin sisältyvien maantieteellisten sijaintitietojen tarkastusten ja koulutusten kautta.

Maantieteellisten sijaintitietojen kerääminen on edelleen pakollista kaikille toimijoille ensisijaisia toimijoita lukuun ottamatta. Toimijoiden on toimitettava asiaankuuluvien raaka-aineiden maa-alueiden koordinaatit.

5 Hallinnointiin liittyvät helpotukset

Toimijat tai kauppaa käyvät voivat valtuuttaa valtuutetun edustajan toimittamaan niiden puolesta 4 artiklan 2 kohdan mukaisen asianmukaista huolellisuutta koskevan vakuutuksen.

Mikroyrityksen tai luonnollisen henkilön tapauksessa tämä voi olla myös seuraava toimija tai toimitusketjun myöhemmässä vaiheessa sijaitseva kauppaa käyvä, joka ei ole mikroyritys tai luonnollinen henkilö. Valtuutuksen antava yritys säilyttää kuitenkin edelleen täyden vastuun asiaankuuluvan tuotteen EUDR-vaatimustenmukaisuudesta. Valtuutuksen antavan toimijan tai kauppaa käyvän on edelleen sovellettava asetuksen mukaisia vaatimuksia ja noudatettava niitä.

Vaatimukset:

- Valtuutetun toimijan tai kauppaa käyvän on oltava sijoittautunut unioniin (EORI-numero).
- Jäljennös valtuutuksesta jollakin unionin virallisista kielistä.

Kuva: Fairtrade Sweden

Lisäohjeistus:

Kauppaa käyvien pk-yritysten velvoitteet, ohjeistus ohjelmiston valintaan, vuokaavio, tuoteopas